

TEGEVUSARUANNE

Käesolevast tegevusaruandest leiata ülevaate Peipsi Koostöö Keskuse poolt 2016. aastal läbi viidud tegevustest, partneritest ja rahastajatest.

MISSIOON JA EESMÄRGID

Peipsi Koostöö Keskus on mittetulunduslik valitsusväline kodanikeühendus, mille põhieesmärk on Peipsi järve piirkonna ja piirialade tasakaalustatud arengu teadmispõhine toetamine.

Organisatsioon on loodud aastal 1994. Meie kolm olulisemat tegevussuunda on:

- piiriülene- ja arengukoostöö
- maailma- ja keskkonnaharidus
- kogukonna areng

Oma eesmärkide saavutamiseks Peipsi Koostöö Keskus arendab ja viib ellu keskkonnateadlikkuse, kogukonna arendamise, arengu- ja piiriülese koostöö alaseid projekte; edendab infovahetust ja kommunikatsiooni, korraldab rahvusvahelisi seminare, konverentse, konkursse ja muid põhieesmärgiga seotud üritusi; annab välja põhikirjalise tegevusega seotud trükiseid; tegeleb heategevusega avalikes huvides; asutab mittetulunduslikke ühendusi, sihtasutusi.

Peipsi Koostöö Keskus on olnud mitmete organisatsioonide asutajaliikmete hulgas – SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus ja MTÜ Arengukoostöö Ümarlaud. Lisaks liikmelisus eri võrgustikes - näiteks Living Lakes võrgustik, 2016 a. lõpus astusime ALDA (The European Association for Local Democracy) liikmeks.

Projekte viime ellu nii Peipsi-äärsetes ja -lähedastes piirkondades kui ka teisel pool Peipsi järve, Venemaa territooriumil. Meie arengukoostööprojektid on toetanud piiriveekogude haldamist, keskkonnaharidust, sotsiaalset ettevõtlust Kesk-Aasia ja Idapartnerlusriikides.

KOKKUVÕTLIKULT 2016. AASTAST

MTÜ juhatus oli 2-liikmeline, juhatuse liikmetele liikmetasu ei makstud. MTÜ viis läbi sihtfinatseerimisega saadud tegevusi projektide põhiselt summas 232 625 EURi, tulu ettevõtluselt saadi 8637 eurot ning ettevõtluskulud moodustasid 6632 EURi (s.h.palgakulu 5280 eurot). Heategevuseks laekus eri annetustena 2016.a. kokku 404 EURi

Maailma- ja arengukoostöö valdkonnas oli tihe aasta; Välisministeeriumi Arengukoostöö programm toetas projekte Valgevenes, Tadžikistanis ja ka Eestis. Jätkus ka kolmeaastane rahvusvaheline maailmahariduse projekt SAME World, Europe Aid programmi toel.

Keskkonnahariduslike tegevuste keskmes oli õppeprogrammide läbiviimine kooliõpilastele, aga ka lasteaialastele seda nii projektide toel kui teenustena. Samuti korraldati ka 2016.a. kevadel geograafiaolümpiaadi ajal nii õpilastele kui õpetajatele keskkonnahariduslikke tegevusi. Keskkonnavaldkonna projektidest lõppes 2016.a. suuremahuline mere ja siseveekogude ökosüsteemiteenuste projekt.

2016. a. pakkusime praktikavõimalust kokku 3 üliõpilasele keskkonnahariduse ja arengukoostöö projektide raames.

2016. a. lõpu seisuga oli töölepinguga Peipsi Koostöö Keskusega seotud 5 inimest (3 täisajaga töökohta), lisaks aitasid tegevusi ellu viia töövõtulepingulised eksperdid .

I PIIRIÜLENE- JA ARENGUKOOSTÖÖ

Kogukonnapõhine naiseettevõtlus Tadžikistanis - Lääne-Pamiiri rahvuslike käsitöötoodete arendamine

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: august 2015 –september 2016

Rahastajad: EV Välisministeerium

Tegemist oli jätkuga 2014.-2015. a. toimunud Pamiiri loodustoodete ja ravimtaimede tootmise/turustamise arendamisele suunatud projektile. Selles projektis arendati edasi naiste ettevõtlust ja seeläbi toetatakse nende ühiskondlikku positsiooni – tegevuste seas oli Pamiiri rahvusliku käsitöö säilitamine ja töövõtete õpetamine, käsitöötoodete arendamine/turustamine; samuti osteti käsitöö- ja õmblusvahendeid eelmise projekti raames loodud kooperatiivile, toimus õppereis Eestisse ning Pamiiri kalendri trükk. 2016 a jätkusidki koolitused ja turundustöö Tadžikistanis; samuti tutvustasime ja müüsimise jõulude ajal Pamiiri käsitööd pop-up poes Tartus. Olulisim projekti tulemus ongi soetatud vahendite ja koolituste toel aktiivset tegevust alustanud ettevõtlus ning käsitöötoodete müük mitme pool.

Javakheti sotsiaalse- ja naiseettevõtluse areng ning kogukonna koostöö Narochi põllumajanduspiirkonnas Valgevenes

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: sept 2016-dets.2017

Rahastajad: EV Välisministeerium

Projekti eesmärgiks on väikeettevõtluse ja mahetoidu tootmise arendamine Narochi piirkonnas, mis on kunagine põllumajandusregioon. Hetkel iseloomustab piirkonda tööpuudus, noorte lahkumine ja ääremaastumine. Projekti tegevused aitavad Eesti, eelkõige Peipsimaa kogemusi kasutades kaasa väikeettevõtluse arengule ja mitmekesistumisele: pärand- (sh.toidu)kultuuri säilimisele ja tutvustamisele, mahetootmisele.

2016. a toimus projekti avaseminar ning kohaliku toidu- ja käsitöö jõululaat Komorovos.

Sõbralikud linnad (Friendly Cities: Accessible Natural and Cultural Urban Environment for People with Disabilities)

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: jaanuar 2016 - juuni 2018

Rahastajad: Euroopa Komisjon; kaasrahastab KÜSK

Projekt eesmärgiks on aidata kaasa erivajadustega inimeste paremate ligipääsuvõimaluste tagamisele loodus- ja kultuuripärandile. Samuti edendame kogemuste vahetamist Euroopa Liidu (Eesti, Rootsi, Saksamaa) ja Venemaa ühenduste vahel.

Projekti juhib Peipsi Järve Projekt Pihkvast ning lisaks Peipsi Koostöö Keskusele on partneriks on Pihkva Autistlike Laste Vanemate Ühing "Sina ja mina". Peipsi Koostöö Keskus vastutab projekti kommunikatsiooni ja teabevahetuse eest, samuti korraldasime 2016.a. septembris õppereisi Eestisse ja Rootsi.

II MAAILMA- JA KESKKONNAHARIDUS

Maailmaharidus

SAME World / Ühine maailm. Jätksuutlikkus, teadlikkus, keskkond maailmahariduses Euroopa arengukoostöö aastal 2015 - S.A.M.E. WORLD. SUSTAINABILITY. AWARENESS. MOBILIZATION. ENVIRONMENT in the Global Education for EYD 2015

Projektijuht: Margit Säre

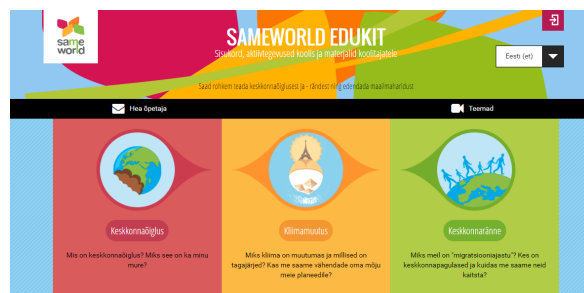
Projektiperiood: jaanuar 2015 – jaanuar 2018

Rahastaja: EL Europe Aid programm, kaasrahastab Välisministeeriumi Arengukoostöö programm

Projekti juhib Itaalia MTÜ C.I.E.S. Onlus, partneriteks on Itaalia, Hispaania, Portugali, Bulgaaria, Saksamaa, Sloveenia, Slovakkia, Kreeka ja Ungari MTÜd.

Projekti eesmärgiks on Euroopa arengukoostöö aastal tõsta teadlikkust maailmahariduse ja arengukoostöö teemadest rohujuure tasandil. Selleks koostatakse erinevaid innovaatilisi õppematerjale, teavitusel kasutatakse muuhulgas sotsiaalvõrgustikke. Projekti kesksed teemad on keskkonnaõiglus, keskkonnapagulased ja kliimamuutused.

Peipsi Koostöö Keskus osaleb õppematerjalide koostamises, korraldab koolitusi õpetajatele ja õppepäevi õpilastele (nii Peipsi äärsetes koolides kui ka mujal). 2016.a. jätkuski õppeprogrammide läbiviimine koolides, kokku osales tegevustes 172 õpilast. Sügiseks valmis projekti partnerite poolt ühiselt koostatud e-õppematerjal EduKit <http://edu-kit.sameworld.eu/>, kust leiab lisaks 12 teoreetilisele peatükile üle 35 aktiivõppejuhendit. Tasuta õppematerjal on kätte saadav üheteistkümnes eri keeles, sh eesti keeles. 2016. aastal algas selle õppematerjali täiendamine ka veebiloengutega.

2016. a. oktoobris korraldas Peipsi Koostöö Keskus kliimamuutuste ja rände teemalise rahvusvahelise konverentsi Tartus (ligi 120 osalejat rohkem kui kümnest eri riigist). Oktoobris toimus Tartus ka eelkõige õpetajatele ning teistele haridustöötajatele mõeldud koolituskursuse „Keskkonnaõiglus, kliimamuutused ja keskkonnaränne“ esimene kohtumine.

Projekti inglisekeelne kodulehekülg: www.sameworld.eu

Maailmaharidus Peipsi piirkonna koolides – keskkonnaõigus ja kliimapaigulased

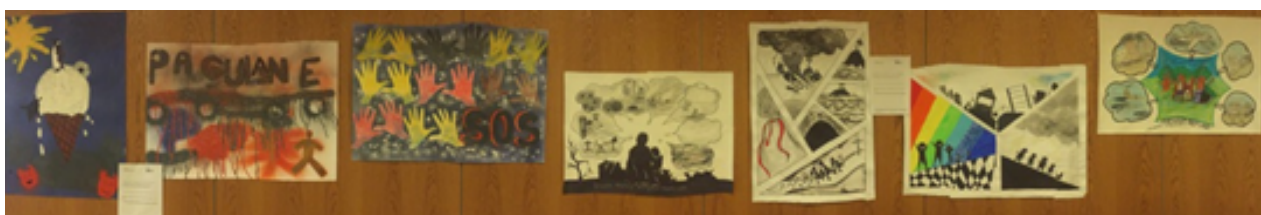
kliimaplakatite konkurs.

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: aprill 2016 – aprill 2017

Rahastajad: EV Välisministeerium

Projekti eesmärgiks on aidata kaasa maailmahariduse teemade tutvustamisele Eesti ääreala koolides - Mustvees, Alatskivil, Räpinas, Kallastel ja Maarja-Magdaleenas. Projekt aitab parandada teadlikkust arengukoostöö vajadusest; sellest, kuidas me oleme seotud globaalprobleemidega, solidaarsust ja tolerantsust "teiste" suhtes. 2016. a. toimus õpetajate koolitus maailmahariduse meetoditest, korraldati maailmanädalad koolides ning

Valik konkursitöödest, mida esitleti ka oktoobris toimunud rahvusvahelisel konverentsil Tartus.

SISUMMA - Vähemuste õiguste toetamine läbi suurema meediateadlikkuse ja -aktiivsuse (*European Social Initiative of Support to Minorities through Media Activism*)

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: oktoober 2016 - märts 2018

Rahastaja: EL Kodanike Euroopa programm

Projekti eesmärgiks on toetada sallivust, vähemuste integratsiooni ning noorte meediaalast kirjaoskust. 2016. a. oktoobris toimus juhtpartneri Euro-Arab Foundation for Higher Studies korraldusel projekti avakohtumine Granadas, Hispaanias, Eesti toimus koolitus ning materjali "Ränne - faktid ja suundumused maailmas ning Eestis" tutvustav seminar Tartus.

REMEDY - mineviku hääled (*The Voice from the Past – Recalling Memories in Diversity*)

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: Oktoober 2016– märts 2018

Rahastaja: EL Kodanike Euroopa programm

Projekt keskendub ajaloolise mälu ja totalitaararreteerimiste teemadele, toetades leppimist ja sallivust. Samuti arutatakse, kuidas vältida mineviku vigu praeguse massimigratsiooni lainega toimetulekul EL-s.

Projekti juhtpartneriks on Geraci Siculo omavalitsus Itaaliast ning seda viiakse ellu kümne Euroopa riigi kohalike omavalitsuste ja mittetulundussektori organisatsioonide koostöös.

Peipsi Koostöö Keskus teeb projekti raames koostööd Tartu Linnamuseumi KGB Kongide muuseumiga.

Keskkonnateadlikkus ja -haridus

Mere ja siseveekogude ökosüsteemiteenuste määramise ja kaardistamise metodoloogia väljatöötamine

Projektijuht: Aija Kosk

Projekti periood: august 2014 – märts 2016

Rahastaja: Euroopa Majanduspiirkonna Finantsmehhanismi 2009–2014 programm „Integreeritud sise- ja mereveekogude majandamine”

Projekti üldine eesmärk oli aidata kaasa veekogude elurikkuse vähenemise ning ökosüsteemide kahjustamise peatumisele Euroopa Liidus, toetades ökosüsteemide ja nende teenuste säilimist ja taastamist Eestis. Selle saavutamiseks töötati välja mere ja siseveekogude ökosüsteemiteenuste määramise ja kaardistamise metodoloogiad, koostati keskkonnaindikaatorite nimekiri ökosüsteemiteenuste seireks, leiti valitud veekogude ökosüsteemiteenuste väärtused ja koostati soovitusel kaudsete hindamismetoodikate rakendamiseks veekogude ökosüsteemiteenuste väärtuse leidmisel.

Projektis osales 6 Eesti teadus- ning uurimisasutust – ülikoolid ja MTÜ-d - ning üks Norra uurimisasutus. Peipsi Koostöö Keskus oli projekti juhtpartner, koordineerides projekti tegevusi ning korraldades üritusi. 2016. aastal toimus projekti lõpuseminar Tallinnas ning mitmed koosolekud.

Aruannet mere ja siseveekogude ökosüsteemiteenuste määramisest saab lugeda siit: <http://www.ctc.ee/labiviidud-projektid/ecosystem-services/aruanne>

Keskkonnahariduslikud tegevused geograafiaolümpiaadil, 2016

Projektijuht: Katrin Saart

Projekti periood: märts–juuni 2016

Rahastaja: SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

Projekti eesmärk oli arendada loodusteaduslikku haridust ja anda uusi teadmisi kaasaegsetest tehnoloogiatest, mis motiveeriks noori õppima loodusteadusi, pakkudes erinevaid innovaatilisi tegevusi geograafiaolümpiaadi lõppvoorus nii õpilastele kui õpetajatele. Olümpiaad toimus 6.-7.mail Paides, kus projekti toel viidi õpilastele Taavi Pae juhendamisel läbi loodus-kultuurilooline õppekursioon ning gümnaasiumiõpilased osalesid Edgar Sepa juhitud planeerimisalasel koolitusel, 7.-9.klassi õpilastele toimus ka maastikuvõistlus. Õpetajatele viis Aija Kosk läbi ökosüsteemiteenuste alase seminari, viimasel päeval toimusid ka töötoad õpilastele. Kokku osales ligi 100 õpilast ning 30 õpetajat.

Keskkonnahariduslikud tegevused koolidele 2015/2016 õppeaastal

Projektijuht: Katrin Saart

Projekti periood: august 2015 - juuni 2016

Rahastaja: SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

Projekti tegevuste eesmärgiks oli toetada Peipsi piirkonna üldhariduskoolides ja lasteaedades aktiivõppeprogrammide korraldamist ja läbiviimist. Osalesid J.Veski nim Maarja Põhikool, Mehikoorma Kool ja neli lasteaeda - Tiheda, Mustvee, Saare ja Pala lasteaiad. Iga õppeasutus sai kokku kaks õppeprogrammi, 2016. a. õppeaastal toimus kümme õppeprogrammi. Kokku oli projekti toel toimunud õppeprogrammides 270 osalejat, lisaks 38 õpetajat (2016.a. 170 lasteaialast ja õpilast, 22 õpetajat).

Räpina Ühisgümnaasiumi keskkonnahariduslikud õppepäevad 2015/2016 õppeaastal

Projektijuht: Eleri Seer

Projekti periood: august 2015 - juuni 2016

Rahastaja: Keskkonnainvesteeringute Keskus

Projekti eesmärgiks oli kujundada keskkonnasäästlikku eluviisi ning õpetada lapsi tundma ökoloogilist tasakaalu. Projekti käigus toimusid õppepäevad Räpina Ühisgümnaasiumi 1.-12. klassi õpilastele, kes said uusi teadmisi looduskeskkonnast ning oma käitumise mõjust keskkonnale. Kasutati erinevaid aktiivõppemeetodeid nagu rühmatööd, rollimängud, mõistekaartide koostamine, katsete ja vaatluste tegemine, refleksioon, keskkonnamängud jpm. Enamus õppeprogramme viidi läbi õppekäiguna loodusesse.

Kokku oli erinevates programmides 456 osalejat (2016.a. 292 õpilast, lisaks õpetajad).

III KOGUKONNA ARENG

ECOLIT - Vaimu avamine majandusele. Loominguline lähenemine majanduslikule kirjaoskusele
(Mind-opening to Economy. Creative Approaches to Economic Literacy)

Projekti juht: Aija Kosk

Projekti periood: oktoober 2016 – märts 2018

Rahastaja: Erasmus+

Saksa MTÜ *weltgewandt* juhitava projekti keskmes on tõhusate meetodite väljatöötamine ja rakendamine täiskasvanute majandusalaste põhioskuste ja võtmepädevuste suurendamiseks. Projekti partnerite esimene kohtumine toimus Berliinis, novembris 2016. Lisaks erinevatele koolitustele ja kohtumistele koostatakse projekti partneritega ühiselt majandusliku kirjaoskuse alane õppematerjal täiskasvanutele.

Projekti inglisekeelne koduleht: <http://ecolit.weltgewandt-ev.de/en/erasmus-partnership-for-adult-education/>

TEENUSED

Peipsi Koostöö Keskus pakub eri teenuseid oma tegevussuundadega seotud valdkondades.

- **PROJEKTI ETTEVALMISTUS, KIRJUTAMINE JA JUHTIMINE**

Pakume tuge projektipõhises maailmas hakkama saamiseks: ekspertis projektide kirjutamisel ja juhtimisel (loodushariduse, veemajanduse, piiriülese koostöö projektid).

- **UURINGUD JA ANALÜÜSID.**

Pakume analüüside ja uuringute läbiviimist (piirialade sotsiaal-majanduslikud uuringud, kalandusuuringud jms).

- **KOOLITUSTE JA SEMINARIDE, ÜRITUSTE KORRALDAMINE**

Pakume eri projektijuhtimisalaseid koolitusi; tuge piiriülest koostööd käsitlevate koolituste, konverentside, konverentsijärgsete õppereiside korraldamisega piirialadele; viime läbi loodushariduslikke õppepäevi ja korraldame õppereise; kirjastame loodushariduse valdkonna õppe- ja infomaterjale.

- **LOODUSÕPPEVAHENDITE LAENUTUS, ÕPPEMATERJALIDE JA EKSPOSITSIOONIDE KOOSTAMINE.**

Koostame vastavalt tellija soovile loodusõppeprogramme, töötame välja loodushariduslikke ekspositsioone.

Õppeprogrammide pakkumine teenustena

2016. a. jätkus õppeprogrammide pakkumine ka tasulise teenusena, tellijateks eri koolid ja lasteaiad. Kokku osales enam kui 20 õppepäeval 421 õpilast.

Erinevaid Keskkonnaameti tellimusel välja töötatud loodusõppevahendeid laenutati tasuta.

PARTNERID JA SÕBRAD

Osalemine koostöövõrgustikes ja ühendustes:

- Keskkonnahariduse Tartu- ja Jõgevamaa ümarlaud
- Arengukoostöö Ümarlaud
- LIVING LAKES võrgustik
- Global WaterPartnership
- ALDA - The European Association for Local Democracy

Koostööpartnerid Eestis:

- Siseministeerium
- Välisministeerium
- Keskkonnaamet
- Keskkonnaministeerium
- Eesti-Vene Piiriveekogude Ühiskomisjon
- Eesti Maaülikool
- Tartu Keskkonnahariduse Keskus
- Tartu Linnavalitsus
- Kasepää Vallavalitsus
- Tartu Ülikool
- Tallinna Tehnikaülikool
- Tallinna Ülikool
- Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate Kogu
- Ajaleht „Peipsirannik“
- Tartu Linnamuuseum
- Mustvee kool

- Rāpina Ühisgümnaasium
- Alatskivi Keskkool
- Maarja kool

Koostööpartnerid mujal maailmas:

- Läti Looduskaitse Agentuur
- Gauja Rahvuspark (Läti)
- Peipsi Järve Projekt Pihkvas (Venemaa)
- Pihkva Linnavalitsus (Venemaa)
- Pihkva Regiooni Administratsioon Venemaa)
- Riiklik Loodusvarade Kasutamise ja Keskkonnakaitse Komisjon (Venemaa)
- Global Nature Fund / Ülemaailmne Looduse Fond (Saksamaa)
- Development Policy Foundation (Poola)
- CIES Onlus (Itaalia)
- MTÜ "Guly Giyoh" (Tadžikistan)
- Armenian Women for Health and Healthy Environment (Armeenia)
- Healthy Society of Javakheti (Gruusia)
- ECO-TIRAS - International Environmental Association of River Keepers (Moldova)
- MTÜ Naised Narochi piirkonna taassünni eest (Valgevene)

TOETAJAD 2016

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

Eesti arengukoostöö (Eesti Vabariigi Välisministeerium)

Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) finantsmehhanismi 2009–2014 Keskkonnaministeeriumi programm

Regionaalministri valitsemisala ja Kodanikuühiskonna Sihtkapital

Hasartmängumaksu Nõukogu (EV Sotsiaalministeerium)

Euroopa Komisjon, Europe Aid programm

ALDA

Eraannetajad

LIKMED 2016

Eeva Kirsipuu-Vadi

Eleri Seer

Katrin Saart

Margit Säre

Sirje Tamm

Aija Kosk

Täname kõiki liikmeid, sõpru, koostööpartnereid ja toetajaid!